

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

A fotóklubok 14. szegedi szalonja a Bartók Béla Művelődési Központban, mindennap 10-től 18 óráig.

Ifj. Fazekas Lajos népi iparművész nádudvari feketé cserepeinek kiállítása a Juhász Gyula Művelődési Központban, naponta 10-18 óráig.

Béke, ifjúság című kiállítás a VIT alkalmából, fiatal amatőr alkotók festményeiből, grafikáiból, szobraiból, iparművészeti munkáiból a Juhász Gyula

la Művelődési Központban, naponta 10 és 18 óra között.

Ágotha Margit grafikai kiállítása a November 7. Művelődési Központban, naponta 10-17 óráig.

Ember és olaj címmel Horváth Dezső és Gyenes Kálmán fotókiállítása az algyői Ady Endre Művelődési Házban, naponta 10-12 és 18-22 óra között.

Népi hangszerek kiállítása Tápén, a Juhász Gyula Művelődési Házban, naponta 15 és 19 óra között.

Lúcs-gyűjtemény a múzeumban

Már régóta gyakorlattá vált, hogy az egyes magángyűjtemények — önkéntes adományozás vagy állami vásárlás folytán — előbb-utóbb a múzeumok művészeti anyagának részévé lesznek. Jó példa erre most **Lucs Ferenc** és felesége, Szegeden élő házaspár fél-száz értékes festményből álló gyűjteményének a Móra Ferenc Múzeumba kerülése. A Csongrád megyei tanács végrehajtó bizottságának az a törekvése, hogy helyi múzeumaink műtárgyállományának gyarapítását komoly összegek biztosításával elősegítse, egybeesett a Lucs-házaspárnak azon elképzelésével, hogy festményanyaguk javát — életjáradék ellenében — a szegedi múzeumnak átadják. Védett jellegű gyűjteményük — melyet az elmúlt években rövid időre láthattak az érdeklődők — ily módon állandó múzeumi tárlatként kerül bemutatásra.

A Lucs-gyűjteménynek nemcsak a legkorábbi, de egyben a kimagasló művészet is **Szinyei Merse Pál** fiatalkori plein-air képe (Madárdal, 1871-72) tekinthető. E gyűjtemény is tükrözi azt a tényt, hogy a Szinyei hagyatékát kiszélesítő nagybányai iskola nemcsak a konzervatívá vált századvégi akadémikus művészetet helyezkedett szembe, de tulajdonképpen az e körbe tartozó vezető egyéniségeket, mint a patinásan ábrázoló **Ferenczy Károlyt** (Virágcsendélet) és társait tekintetjük a hazai modern festészet megalapozóinak. A nagybányai törzstagok közé számított **Thorma János** (Feleségem) és **Glatz Oszkár** (Lány és fiú) itt is éreztetik képeikkel azt az eredményt, melyet a táj és ember szerves kapcsolatával a nagybányai piktúra elért. A dekoratív impresszionista festészet a legtöbb művel képviselt **Csók István** (Thámár, Sokác lányok, Mézevők stb.) derűs vázsnain keresztül érvényesül.

A nagybányai társulástól ösztönözve kialakult szolokai művésztelep mesterei közül **Deák-Abner Lajos** festménye (Patakban mosó nő) is jelzi azt az elszakadást, amely a századvégi népszínművészkedő piktúrával szemben megtörtént. Ehhez — másokkal együtt — **Patáky László** (Székér két figurával) is hozzájárult. Bár nem volt művésztelepi legelő az alföldi festők, **Tornyai János** (Népoktatás a tanyán), **Kosztai József** (Annuska, Tanya stb.) és **Nagy István** (Legelősző bárányok) munkássága, mégis a szilárd etikai magatartásuk és a szégyenparasztság életkörülményeinek szenvedélyes ábrázolása, szellemileg összeköti őket. Munkácsy nekik is példaképül szolgált, és festői örökségét rajtuk kívül még **Rudnay Gyula** (Lovasjáték, Bocskay fejedelem sátrában) kamatoztatta. A semmilyen közösségbe nem sorolható **Mednyánszky László** (Rügyező fák) magányos csillag volt a magyar festészet egén.

A modern francia piktúra

Csók István Thámár című képe a Lucs-gyűjteményből

hazai befolyását tanúsítják a posztimpresszionista stílusú **Rippl Rónai József** (Sárga kastély, Női fej), és az itt szintén több művel bemutatott **Vaszary János** (Teraszon, Parkban stb.) kompozíció. A francia „Vadak”-hoz köthető magyar festők közül **Czóbel Béla** (Csendélet) és **Márfy Ödön** (Cirkusz) egy-egy alkotása is látható a gyűjteményben. Rajtuk kívül még a groteszk felé hajló **Aba-Novák Vilmos** többek között egyik cirkusztémájú főművével (Fellépés előtt) szerepel. Végül is nem

kevésbé teszik figyelemre méltóvá **Lucs Ferenc** — **Rippl Rónai József** (Sárga kastély, Női fej), és az itt szintén több művel bemutatott **Vaszary János** (Teraszon, Parkban stb.) kompozíció. A francia „Vadak”-hoz köthető magyar festők közül **Czóbel Béla** (Csendélet) és **Márfy Ödön** (Cirkusz) egy-egy alkotása is látható a gyűjteményben. Rajtuk kívül még a groteszk felé hajló **Aba-Novák Vilmos** többek között egyik cirkusztémájú főművével (Fellépés előtt) szerepel. Végül is nem

Szeles Zoltán

Gémes Eszter:

Mindig magam

75.

— Nem is tudom, úgy hasítottam le!
— Hüm! — gondoltam. Széthajtok. Ez is sarkos. Nem tudom, milyen részére esik a sarkos.
— Ezt nehéz ám kimosni! — mondom.
— Van belőle bőven, hasítsa ki belőle azt a részt, szegje be, jó lesz az uramnak kenyeres ruhának. Mikor ezeket elkészítettem, jött érte, hozta a többi. Hozta ő magának a szép szatén ruhát, a fehér virágosat, a húgának rózsaszínűt, selymet, az anyjának szintén selymet. Mondom neki:
— Ne haragudj, hogy mondom, de ha már veszel ajándékba ruhát, miért nem alkalmasat veszel? Mind a négyötöknek olyan lett volna a legszebb, mint a tied.
— Tudom is én, hogy ugrottam be ezeknek a selymeknek — feleli.
Már rendben voltam vele. Azonnal jelentettem volna, de én is bajban voltam, mert csak három iparendélyes varró volt. Ezek jelentettek bennünket, a „zugvarrókat”. Azelőtt való hetekben voltunk harmincan Dorozsmára hívatva, ott tetettek fogadalmat velünk, hogy nem var-

Vaszy Viktor vezényli a Hunyadi

A szegedi játékok felújításának napja egybeesett Vaszy Viktor születésnapjával. Az idei Hunyadi második előadásán pedig 75 éves lesz.

— **Hogyan telnek a napjai Vaszy Viktornak, jóval hetven fölött?**

— Rengeteg dolgom van, alig győzöm. Decemberben Kodály-műsort vezényeltem a rádióban, a felvétel mostanában hangzott el. Ott voltam a zeneművész-szövetség miskolci elnökségi ülésén, a siklósi fúvósfesztiválon, a nyáron két koncertre kért föl a Filharmonia Budapestben, az ÁHZ-ról, Debrecenben pedig a Cantata profánát dirigáltam helyi zenekarral, a Kodály kórusral — hazatérve Szegedre, kezdektem is a Hunyadi zenejavító próbáit.

— **Mi mindenre emlékezteti a Hunyadi László ideji szabadtéri bemutatójának színlapja?**

— Megint együtt a régi-régi stáb gerince, Mikó András, Varga Mátyás, Simándy Józsa, meg jómagam. Menynyí felejthetetlen Aida, Bánk, Hunyadi! Nem szeretem a szót, hogy korszerű, hiszen sokan visszaélnék vele. Nincs más teendőm, mint a ma érzésvilágának szellemében tolmácsolni a művet — de lehetőleg azt, ha szabad megjegyezni. Az eredetiség mindig adottsága a művésznek, nem lehet pusztán kiagyálni, vagy fakad az valakinek a hozzáállásából, vagy neki se induljon. Mikóval, Szinetárral azért szeretek dolgozni, mert a mű lényegéből sarjadó elképzelésekkel jönnek, és sohasem azon török a fejüket, miként tudnák kiforgatni a darabot.

— **1959 nyarán éppen Erkel operájával a Hunyadi-utal újították föl Szegeden a szabadtéri játékokat.**

— Az első előadás hangulata, képe ma sem fakul az emlékezetemben. Szinte magam előtt látom az impozánsan kivitelezett esküjelenetet, a vesztőhelyre vezető komor gyászmenetet, a balett kecsességét, és a kitűnő szólistákat. Simándy felejthetetlen Lászlóját, Orosz Julia Máriáját, Takács Paulát, Szabó Miklóst.

— **A szegedi játékok új-jászületése épp oly elválaszthatatlan Vaszy Viktor nevével, mint a megszületése a harmincas években, Hont Ferencről.**

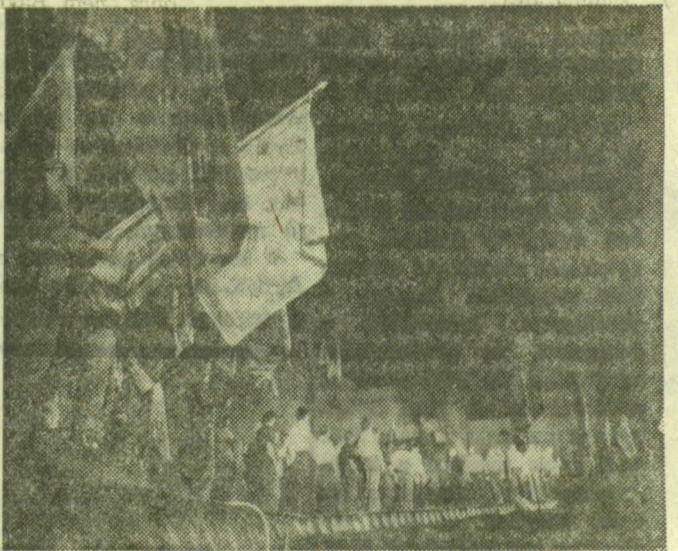
— Kevesen tudják, hogy közvetlenül a felszabadulás után, amikor a szegedi színházhoz kerültem, az első pilanatokról terveztük a

szabadtéri játékok felújítását. 1946. július 27-én, szombaton koncertet tartottunk a Dóm téren Palló Imre, Basilides Mária, Osváth Júlia, Székely Mihály fellépésével, s a közönség soraiban ott ült Fricsay Ferenc is. Abban az időben másról sem beszélgettünk Dénes Leóval, Ladányi Benedekkel, mint a dóm-színpad előadások újraszervezéséről. Csak hát, a desz-

Nikolényi István

Próba a téren

Mikó András irányításával csütörtök óta a Hunyadi László című Erkel-opera szereplőgárdája dolgozik a dóm-színpadon. Képünkön a katonastatiszták és a kórus a tegnapi próbán

runk senkinek. Ha ránk bizonyul, hogy folytatjuk, szigorúan megbüntetnek.

Azt is tudtam, ha beárlom őket, az a bős ember engem megver, lehet, hogy agyon is üt. De azért készen voltam vele, hogy valami úton-módon kiderítem. A Diamantnak a veje a szaténruhába kapaszkodott. Megbeszélte azzal az asszonnyal, akinek félre tette, hogy piacon, templomban, moziban, de mindenütt figyeljen, kin látja meg. Nem különben az ő felesége is erre vetette rá magát. Én a felfedezésemet még az uramnak se mondtam, egyedül a nővéremnek. Ő is azt tanácsolta, várj, majd kialakul. Ki is alakult. Az az asszony, aki félre tetette, megismerte. Nem szolt semmit. Diamanttal megbeszélte, hogy erre bizonyítás kell. Elment a szomszédasszonyához, megkérdezte:

— ...né hol varrat?
— A fölvegbe, Veszlekáéknál! — feleli az asszony. — Nem is tudom, honnan telik ezeknek az a nagy ruházkodás, szinte megáll az ember esze.

Szombati napon történt, ahogy kinézek az ablakon, látom, hogy egy ember pálcával turkál a szemétdombon. Olyan úrias formájú, de már irányít is befelé, köszön, megismerem.

— Üljön le, Diamant úr! — kínálom helyet, le is ül.

Tisztában voltam vele, mi járban van. — Kedves Veszlekáé! Emlékszik, kinek varrta ezt a ruhát? — egy kis nyersedéket mutat, melyet a szemétdombon kápirgált ki.

— Emlékszem, persze. ...nének.
— Maga nem sejtette, hogy összefüggésben van a mi rablásunkkal?

— Elejében sejtettem, később bizonyos lettem, de én is bajban vagyok, nekem nem szabad varrni. Viszont azt, hogy honnan vette az anyagot, bizonyítanom kellett volna. Bosszúálló is.

— Kedves Veszlekáé! Ezért a varrásért semmi bántódása nem lesz. Ha igen, minden költségét vállalom.

Mondtam aztán neki, hogy a ruhák sarkosak voltak.

— Nálunk olyan ruhák nem voltak? Ebben biztos, Veszlekáé? — kérdi.

— Kétszáz százalékosan. A lilacsíkos zafiranyagból ki is vágtam a sarkos részt, és kenyeres ruhát csináltam belőle.

— Szóljon bővebben arról a sarkoról.

— Úgy nézett ki, mintha egy vég anyag össze volna fél méter szélesre hajtogatva, és egy sarkára víz csurog rá. Hetekig nem tud megszárni, tíz-húsz réteg ruhát is átitat a nedvesség, és a hosszas száradástól kapja meg a peniszes, sárgás, bűdös színt.

— Meg vagyok döbbenve! Nálunk ilyen anyag nem volt.

— Látja, Diamant úr! Ezért kellett óvatossáknak lennem. Várni kellett, nem rohagálni.

— Mondja meg kérem, hány méter anyagot dolgozott fel nekik!

— Úgy harmincat — felelem.

Annóra jártak utána az úgynök, hogy csak rájöttek, mégpedig úgy, hogy a Diamant üzletet csak a Fő utca választotta el a kastélykertől. Nem is vitte haza mind, csak valamennyit mindig vitt haza.

(Folytatjuk.)